

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

Одеса 2023

Наукове видання

Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеського національного технологічного університету,
протокол № 14 від 20.06.2023 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова
Технічний редактор Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова: Іванченкова Л.В., д.е.н., професор

Заступник голови Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Агунова Л.В., к.т.н., доцент	Макаринська А.В., д.т.н., професор
Артеменко С.В., д.т.н., професор	Ніколюк О.В., д.е.н., професор
Басюркіна Н.Й., д.е.н., професор	Немченко В.В., д.е.н., професор
Бурдо О.Г., д.т.н., професор	Осадчук П.І., д.т.н., доцент
Бордун Т.В., к.т.н., доцент	Павлов О.І., д.е.н., професор
Верхівкер Я.Г., д.т.н., професор	Солоницька І.В., к.т.н., доцент
Гапонюк О.І., д.т.н., професор	Седікова І.О., д.е.н., професор
Гаркович О.Л., к.б.н., доцент	Сергеева О.Є., д.ф.-м.н., професор
Добрянська Н.А., д.е.н., професор	Семенюк Ю.В., д.т.н., професор
Жигунов Д.О., д.т.н., професор	Симоненко Ю.М., д.т.н., професор
Філіпенко О.І., к.філ.н., доцент	Скрипніченко Д.М., к.т.н., доцент
Згадова Н.С., к.е.н., доцент	Соловей А.О., к.т.н., доцент
Капрельянц Л.В., д.т.н., професор	Струк Б.І., к.п.н., доцент
Капустян А.І., д.т.н., доцент	Тіплов О.С., д.т.н., професор
Коваленко О.О., д.т.н., професор	Тележенко Л.М., д.т.н., професор
Косой Б.В., д.т.н., професор	Ткаченко О.Б., д.т.н., професор
Котлик С.В., к.т.н., доцент	Ткачук Г.О., д.е.н., професор
Козак К.Б., д.е.н., професор	Фесенко О.О., к.т.н., доцент
Лагодієнко В.В., д.е.н., професор	Хобін В.А., д.т.н., професор
Лебеденко Т.Є., д.т.н., професор	Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор
Ломовцев П.Б., к.т.н., доцент	

Одеський національний технологічний університет

Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів.

Міністерство освіти і науки України. – Одеса: 2023. – 395 с.

Загалом, перспективи розвитку молочної галузі в Україні є досить високими, країна має потенціал стати провідним виробником якісної молочної продукції в Європі та розширити свій експорт на зарубіжжя.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Шишлюк В.Р.

Література

1. Лінецька Я. Хто і скільки споживає молочних продуктів? URL: <https://avm-ua.org/uk/post/hto-i-skilki-spozivae-molocnih-produktiv>
2. Ефективність інвестицій підприємств молочної промисловості : моног. – К.: ННЦ «ІАЕ». – 2015. – 254 с.

РОЗВИТОК ТА ЗНАЧЕННЯ ТЕОРІЇ «ДОВГИХ ХВИЛЬ»

Тертічна А.В.

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Як показує практика, ефективне функціонування та розвиток економіки неможливі без регулювання соціально-економічних процесів, це можливо лише на основі їх передбачення. Отже, значно зростає важливість та вага теоретичних досліджень динаміки економічних показників та процесів, у тому числі, і на довготривалу перспективу. Теорія М. Кондратьєва тут може стати у нагоді, бо вона якраз була результатом досліджень у сфері передбачення соціально-економічного розвитку.

Теорія ця і у свій час не була однозначно сприйнята економістами, піддавалася критиці, але, зауважимо, що жодна теорія не може претендувати на те, аби бути абсолютною істиною, і завдання справжньої науки якраз і полягає у максимальному наближенні теоретичних побудов до реальних процесів. Усе це проявляється і у критиці окремих положень теорії Кондратьєва, яка, тим не менш, не заперечує її саму, і яку можна вважати її подальшим розвитком.

Коли світові вчені почали детальніше аналізувати надбання Кондратьєва, їх позиції щодо довгих хвиль розділилися: від більшого чи меншого сприйняття (Шумпетер, Ван Дейн, Глісман, Мандел, Менш, Росту), до критичного осмислення (Хансен, Метц, Кляйнкнехт, Розенберг) та навіть повного заперечення (Вайншток, Мілвард, Ван дер Цванк, Ван Евійк). У СРСР вчення Кондратьєва довгий час вважалося «вulgарним» через невідповідність ідеології. Лише наприкінці 80-х та на початку 90-х російські економісти (Глаз'єв, Яковець, Клименко, Меньшиков) «реабілітували» та доповнили дослідження Кондратьєва.

Микола Кондратьєв, хоч і не зміг з усією науковою строгістю, довести існування великих циклів, він, перш за все, поставив перед наступними поколіннями цікаву проблему, дискусії щодо якої ведуться і сьогодні. По-друге, неоднозначність у виявленні великих циклів, можливо, свідчить про їх більш складну природу, ніж собі її уявляв Кондратьєв. По суті, ці фактори обумовили подальший розвиток теорії. Деякі вчені сприйняли аргументи за існування довгих хвиль. Це зробив, наприклад, Шумпетер, який звернув увагу на технологічний аспект у праці Кондратьєва та розвинув його. В праці «Ділові цикли» Йозеф Шумпетер представив довгі хвилі як одну з форм прояву економічної динаміки, причинним фактором якої виступав інноваційний процес.

Як зазначає дослідник великих хвиль Румянцева С.Ю., після виходу праць Шумпетера (1939 р.) та його послідовника – Менша (1975 р.), великі хвилі почали асоціюватися переважно з інноваційними та технологічними змінами. На основі ідей Шумпетера та

Менша, з'явилася ціла низка досліджень та концепцій великих хвиль: теорія провідного сектору економіки Ростоу, техніко-економічні парадигми К. Перес-Перес, теорія життєвого циклу інновацій Дж. ван Дейна. Серед інших дослідників були К. Фріман, Л. Суте, Б. Беррі. Вчені розробили схожі концепції, зокрема варто відмітити теорію «ядра саморозвитку» (Маєвський) та теорію технологічних укладів (Глазьев). Це призвело до виникнення інноваційно-технологічного напрямку в теорії довгих хвиль. Власне кажучи, цей напрямок сьогодні є мейнстрімом в рамках самої теорії.

Спільна ідея інноваційно-технологічних теорій полягає в тому, що довгострокові цикли в економіці виникають на фоні зародження, розвитку, поширення та насичення інновацій. Зародження нової технології відбувається ще у попередньому циклі розвитку економіки. Нова висхідна хвиля довгого циклу пов'язується з масовим поширенням та інвестиціями в нові технології, появою в економіках окремих нових галузей та галузевих комплексів, або як ще їх називають мегаринків. Низхідна хвиля характеризується тим, що досягається, по-перше, межа ємності ринку, по-друге, межа вдосконалення нової технології. Сукупність цих двох факторів призводить до скорочення темпів економічної активності, сукупного попиту, зниження цін. Економіка надовго входить в період низької активності, вивести з якого може лише новий інноваційний прорив.

Таким чином, сучасна періодизація великих циклів тяжіє до періодизації технологічних хвиль. Перший довгий цикл (1780-1851) пов'язують з розпадом Промислової революції, розвитком текстильної та металургійної галузей. Другий цикл (1844-1896) пов'язують з появою нового революційного елемента господарського життя – залізницями. Не підлягає сумніву, що поява залізничного транспорту на Заході відкрила нові надзвичайні можливості для інвестицій у всій економіці та кардинально змінила хід економічного життя. Надлишок потужностей та зниження активності у залізничній галузі у 80-рр. XIX ст. співпало з низхідною фазою великого циклу. Третій довгостроковий період (1890-1940) відносять до появи на економічній арені електроенергетичної, хімічної та автомобільної промисловостей. Четверта хвиля (1936-1985) ознаменувалася зародженням сектору споживчих товарів довгострокового вжитку, електротехніки, інфраструктурної промисловості. Остання стала наслідком зростання впливу державного сектору економіки в період з 30 по 70-рр., і як результат – реалізацією масштабних інфраструктурних проєктів. П'ятий цикл (1980-2015/25) пов'язується з зародженням та розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, персональних комп'ютерів, Інтернету, мережевого та супутникового зв'язку тощо. За оцінками, пік циклу припав на 2000-2007 рр., коли hi-tech сектор почав наближатися до свого насичення, і інвестиції в галузь почали спадати. Вчені вже прогнозують виникнення нової, шостої, хвилі, яка буде заснована на нанотехнологіях, генній інженерії, надшвидкісних інформаційних та мережових технологіях.

Проте, не дивлячись на всю зрозумілість аргументації, питання стосовно того, чи є великі цикли лише продуктом технологічних змін, залишається. Основним недоліком більшості теорій довгих хвиль, які виникли після Кондратьєва, є те, що вони пішли шляхом її спрощення, в той час як економічне життя ставало комплекснішим. Хоча не можна заперечувати визначальну роль технологій у економічній динаміці та циклах, все ж таки, вони не є єдиним домінуючим фактором, на що вказував і сам Кондратьєв. Він намагався уникнути такої монокаузальності, розглядаючи економіку як складну та динамічну систему. Емпіричні правильності у Кондратьєва, серед яких є і технологічні новації, виступають не в ролі причин великих циклів, а в ролі симптомів. Протиріччя в даному випадку заключається між формою прояву та рушійною силою довгих хвиль.

У зв'язку із тим, що роль та значення державного управління економікою у сучасному світі постійно зростають, Україна не може залишатися поза цим вектором розвитку. Тим більш, зважаючи на сучасний стан національної економіки та перспективи і проблеми її

післявоєнного відродження. Тому теорії макроекономічного розвитку, зокрема, теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва, стають важливою основою економічної політики.

Безперечно, М.Д. Кондратьєву належить провідна роль у постановці проблеми великих циклів в економіці, яка залишається не вирішеною і по сьогоднішній день. Хоча Кондратьєв виявив довгі хвилі емпірично, він запропонував і теоретичне обґрунтування механізму їх розвитку. З позицій сьогодення, критика в бік формально-математичного методу, яким користувався Кондратьєв у своєму дослідженні, бачиться виправданою. Можна стверджувати, що довгі цикли в економіці не можна виявити, використовуючи методологію відхилення економічних показників від тренду, адже вони (довгі хвилі) входять в структуру самого тренду. Проте, запропонована ним теорія розвитку довгих хвиль, причиною яких є процеси акумуляції, концентрації та розсіювання капіталу, необхідного для створення нових продуктивних сил, безумовно, має право на життя.

Література

1. Shumpeter J. Business Cycles: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process. – New York, – 1939.
2. Кондратьев Н.Д. Большие циклы конъюнктуры. Доклады и их обсуждения в Институте экономики. – М.: – 2008.
3. Румянцева С.Ю. Длинные волны в экономике: многофакторный анализ. – 2003.
4. Сборник научных трудов. – М. – 2006.
5. Фомина А.В. Циклы Кондратьева в экономике: Монография // Международный фонд Д. Кондратьева. – М.: 2005.

УДК 377.4:004.8

ВИЗНАЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЧАТУ GPT В КОРПОРАТИВНИХ ПРОГРАМАХ НАВЧАННЯ

Рогожа Павло, студент СВО «Магістр» факультету менеджменту та логістики
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

В останні роки штучний інтелект здобув значний прогрес, особливо у сфері природної мови. Розробка глибоких нейронних мереж, зокрема моделей на основі GPT (Generative Pretrained Transformer), відкрила нові перспективи для застосування штучного інтелекту в різних галузях. Одним з потенційних напрямків застосування GPT є корпоративні програми навчання, які можуть використовувати чат GPT для поліпшення навчального процесу та забезпечення ефективного зв'язку між учасниками. У цій статті ми розглянемо переваги та потенційні можливості використання чату GPT у корпоративних програмах навчання.

1. *Поліпшення доступу до інформації.* Однією з головних переваг чату GPT у корпоративних програмах навчання є забезпечення легкого доступу до інформації. Завдяки штучному інтелекту та обробці природної мови, чат GPT може відповідати на запитання учасників начальної програми, швидко знаходячи необхідну інформацію. Це дозволяє зменшити час, який витрачається на пошук інформації і сприяє більш ефективному навчанню.

2. *Інтерактивне навчання.* Чат GPT може стати потужним інструментом для інтерактивного навчання у корпоративних програмах. Він може створювати ситуації

ВИЗНАЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЧАТУ GPT В КОРПОРАТИВНИХ ПРОГРАМАХ НАВЧАННЯ

Рогожа Павло..... 251

**РОЗДІЛ 7 – КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРРЕСУРСІВ ТА
ДЕСТИНАЦІЙ УКРАЇНИ**

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИННОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Глуган В.О...... 255

GASTRONOMIC FESTIVALS IN UKRAINE DURING THE MARTIAL LAW

Demchuk M...... 256

МЕДИЧНИЙ ТУРИЗМ

Павлова Т.В...... 259

ЕНОГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ НЕАПОЛЯ

Молотова С.П...... 261

ЕНОГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ФІНЛЯНДІЇ

Ковтун Л.П...... 262

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРУ В УКРАЇНІ

Асланова Н.О...... 263

КОНЦЕПЦІЯ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ
ЯПОНІЇ

Вергуліс Д.Д...... 266

МЕДИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙ ДЛЯ
ШКОЛЯРІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Мазуліна А.М...... 268

СУЧАСНИЙ ТУРИЗМ ТРАНСКОРДОННОГО РЕГІОНУ РУМУНІЯ БОЛГАРІЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Десюкевич В.Г...... 269

МІЛІТАРІ-ТУРИЗМ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК ЕКСТРИМАЛЬНОГО ТА
ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

Добрянський Р.А...... 272

МОЛОДІЖНИЙ ТУРИЗМ ЯК КОНКРЕТНИЙ ВИД ТУРИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Іваненко В.М...... 275

НИЖНЬОДНІСТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК ЯК
ДЕСТИНАЦІЯ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ РЕКРЕАЦІЇ

Казімірова Д.А...... 277

РОЗРОБКА ТА ПРОСУВАННЯ АВТОРСЬКОГО ВИННОГО ТУРУ ДО
ПЕТРОПАВЛІВСЬКОЇ ОТГ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ігнатенко Т.С...... 279

ДЕСТИНАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ

Кобринчук Д.І...... 280

КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Ніколова О.М...... 282

ВТРАТИ ВІТЧИЗНЯНОГО ТУРИЗМУ ВІД ВІЙНИ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ

Павлюк Р.Р...... 284

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ КОБЛЕВО

Паскар П.Ю...... 285

391